

סיפורי צדיקים

גליון 448
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל



סיפורי חז"ל

כל אחד רגיל למקומו

מלך אחד ששמו דיקליטיאנוס היה מציק לתושבי העיר 'פנייס'. באו שלוחי העיר אל המלך ואמרו לו, אם אתה ממשיך לייסר אותנו, נעזוב את העיר ונלך למדינה אחרת. קרא המלך ליועציו וסיפר להם את דבריהם, אמר לו יועץ אחד, אל תדאג האנשים לא יעזבו את מקומם, וגם אם ילכו, סופם שישובו חזרה, שכן כל אחד רגיל למקומו, כמו חיה שרגילה למקום שבו נולדה, ואין היא יכולה להתעכב זמן רב במקום אחר. ואם אינך מאמין לי, יכול אתה לנסות אם אמת הדבר, הוסיף היועץ ואמר, צוה להביא לך צביים ושלח אותם לארץ רחוקה, תראה שיחזרו משם. ואם תאמר צביים אחרים הם אלה שחזרו, זאת עשה סמן את קרניהן בכסף, ותראה שהחזורים הם אותם צביים ששלחת. עשה המלך כדבר יועצו, שלח צביים למדינת אפריקה הרחוקה, וכעבור שלושים שנה חזרו למקום ששם נולדו.

(ירושלמי תרומות פ"ו)

פרשת השבוע

שאינו נשמע? צריכים ללכת לביתו של האיש שלא שומע ושם לא לומר לו, אז תהיה המצוה כתיקונה. וכך עשיתי. אבל, אמר לו הגביר ימחל הרבי להגיד לי את הדבר, אולי אשמע? לא, אמר לו הרבי, מובטחני כך שלא תשמע. וככל שהרבי סירב מלהגיד לו את הדבר, כן גברה הסקרנות של הגביר יותר ויותר והפציר ברבי שיגלה לו את ה"דבר שאינו נשמע", עד שלבסוף נעתר לו הרבי, ואמר לו:

יש אלמנה עניה מרודה, שחיבת לבנק של כבודו סכום כסף על המשכנתא של ביתה. בימים הקרובים עומד הבית להימכר על ידי הבנק במכירה פומבית, והאלמנה, תוצא החוצה. חפצתי לבקש מכבודו, שימחל את החוב לאותה אלמנה, אבל לא אמרתי לו את בקשתי, משום אותה ה"מצוה שלא לומר". אבל, אמר לו הגביר בתימהון היאך אפשר דבר שכזה? הלא החוב איננו חוב פרטי שלי, אלא של הבנק, ואני אינני אלא המנהל של הבנק, אבל לא בעליו ואדוניו, אם כן. הלא הוא הדבר, הפסיקו הרבי, אשר דיברתי, שלא תאבה ולא תשמע. והרבי הפסיק את השיחה, ונכנס לביתו.

והגביר אף הוא הלך לו לביתו. אבל הדברים נכנסו כחץ ללבו, ולא נתנו לו מנוח, עד שלבסוף כיסה מכיסו את כל החוב של האלמנה לקופת הבנק.

הן בני ישראל לא שמעו אלי (ו' - י"ב) מסופר על הרה"ק רבי ישראל ה"אהבת ישראל" מויוניצא זיע"א, שהיה נוהג בכל ערב ללכת עם הגבאי שלו לטייל. פעם אחת הגיע בדרך טיולו עד בית גביר אחד, מנהל בית בנק המקומי, שהיה מן הנאורים והמשכילים, ולא היה מחסידי הרבי כלל. משהגיע לשם, דפק על דלת הבית, וכשהמשרת פתח את הדלת, נכנס לפנים, והגבאי אחריו. כשראה בעל הבית את הרבי בא לביתו, חרד לקראתו, וקבלו בהדרת הכבוד, הגיש לו כיסא לשבת, והוא ישב איזה זמן בלי דבר דבר. לא הרהיב בעל הבית לשאול את הרבי בעצמו פשר הביקור? ופנה בלחישות אל הגבאי ושאלו. השיבו הגבאי כי גם הוא אינו יודע. אחרי כן קם הרבי מכיסאו, נפרד מבעל הבית, והלך לו. ובעל הבית הלך מפני הכבוד ללוות את הרבי עד ביתו. משהגיעו לשם לא התאפק עוד, ופנה אל הרבי בשאלה:

ימחל לי הרבי על שאלתי: משום מה כיבדני בביקורו? השיב לו הרבי: הלכתי לביתו לקיים מצוה, וברוך השם שקיימתי את המצוה. תמה הגביר: איזה מצוה? רבותינו אמרו השיב לו הרבי "כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע". ובכן אם אני אשב לי בבית, וכבודו בביתו, איזו מצוה תהיה אז כשלא אומר לו את ה"דבר

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:38 ת"א: 5:39 ר"ת: 6:12

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:22 ת"א: 4:37

פרשת וארא

השבת, וקידש אותו יום ככל אשר היה לאל ידו בהיותו ביער. והשי"ת שמר אותו מכל מיני פגעים וחיות רעות, בזכות תורתו ומעשיו הטובים, עד אשר לאחר כמה שבועות יצא סוף מן היער, וברוב הרפתקאות בא לעירו ולביתו, וסיפר את כל אשר עבר עליו מאז שנעלם. השמחה הגדולה שהיתה בבואו מובנת מאליה.

בהגיע יום חמישי לפנות ערב, התחיל הרב להכין את עצמו לקבלת שבת, השתומם על בני ביתו, שאינם עושים שום הכנות לשבת קודש הממשמש לבוא. אמרו אליו בני ביתו, שהוא טועה בחשבונו, והיום הוא חמישי בשבת. אבל הרב בהיותו ביער מרוב צרותיו נפל קצת במרה שחורה, והיה כעין שוטה לדבר אחד, שרק הוא צודק בחשבון הימים, וכל בני ביתו ובני עירו טועים. וכל הוויכוחים והטענות לא הועילו להזיז אותו מדעתו.

התחילו לחשוש שהרב אינו בישוב הדעת בדבר זה, והיה צער גדול לבני ביתו מזה, אבל מה יכלו לעשות? באור ליום השישי הלך הרב לבית הכנסת וקיבל שבת בשמחה רבה, וכל העם הצטערו וחשבו שהוא מטורף בדעת ר"ל. והוא כיבד את ה"שבת" שלו בכבוד גדול, ולא עשה מלאכה ולא הניח תפילין. וכשהגיע יום השבת האמיתי, וראה שכל העם מכינים עצמם לשבת, רגז וכעס עליהם, והניח תפילין ועשה מלאכה. והשמחה שהיתה בביתו לרגל בואו, נהפכה לאבל ויגון.

כך עברו כמה שבועות, ולא יכלו להעביר אותו מדעתו וחשבונו. באו אליו כמה רבנים וגדולים מהסביבה וביקשו ממנו שיבטל את דעתו, והרבו עליו דברים בראיות ואותות, כי טעה בחשבון כשהיה נע ונד ביער. אבל הוא לא ביטל דעתו מעולם, ונוסף לזה נטרפה דעתו עכשיו לדבר זה, אף שבשאר עניינים היה בר דעת גמור כמו כל אדם, לכן לא שמע לדבריהם.

באחד הימים הגיע הדבר אל ידידו מנוער הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א שהיה אז רב בעיר שינווא. נסע אליו ר' שמעלקא ובא לביתו ביום חמישי, שהוא ערב שבת לחשבונו של הרב. ושמוח זה לקראת זה מאוד, מאהבת נעורים. שאל הרב מיאנוב את ר' שמעלקא: האם יהיה כבודו אצלי בשבת קודש? והשיב ר' שמעלקא: בוודאי, באתי אליו לכתחילה כדי להתארח בביתו בשבת קודש.

וציווה ר' שמעלקא לבני ביתו של הרב שיכינו את עצמם לשבת, שחל להיות לפי חשבונו של הרב, וגם יכינו יין נישן נושן, חריף וטוב. ביום חמישי אחר חצות הלכו הרב ור' שמעלקא למקווה, ולפנות ערב לבשו בגדי שבת והלכו לבית הכנסת להתפלל. תמזו כל בני העיר על רבי שמעלקא, האם ח"ו גם הוא מודה להרב מיאנוב? ור' שמעלקא כיבד את הרב ב"קבלת שבת", אבל ר' שמעלקא בעצמו וכן בעלי הבתים התפללו תפילת חול.

עצתו הפקחית והנבונה של הצדיק

מסופר על הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א, שבנעוריו היה לו חבר אחד, עליוי גדול וירא שמים, שאחר כך נתקבל לרב ואב"ד בעיר יאנוב. הרב היה מתמיד גדול בתורה ועובד השם גדול.

ברבות הימים שידך הרב את בנו במרחקים, עם רב אחד. בהגיע זמן החתונה ביקש הרב מאת חשובי ונכבדי עירו, שיסעו עמו אל חתונת בנו בכורו. נסעו הלומדים והנגידים במרכבות, לכבודו של רבם, והרב נסע במרכבה מיוחדת עם בנו ועם ראש הקהל, ועם עוד אברך אחד מופלא בתורה. בדרך נסיעתם הגיע זמן מנחה. ירדו מן המרכבה, הרב ובני לווייתו, להתפלל מנחה. הרב הלך לצד אחר, תחת אילן אחד ביער. האנשים אשר נסעו עמו באו בחזרה אל המרכבה, והמתינו לרב עד בוש, והוא לא בא.

השמש כבר שקעה, והרב עדיין לא חזר אליהם. נשתוממו הרבה על הדבר, והלכו החתן וראש הקהל והאברך לחפש את הרב ביער, אולי הוא עומד שם ומתפלל, ולא מצאוהו. נבהלו מאוד, כי החושך כבר כיסה את הארץ, ובאו בחזרה אל הדרך הסלולה, אל המקום אשר המרכבה עמדה שם. בתוך כך באו גם שאר המרכבות עם האנשים אשר נסעו אל החתונה, ושאלו: מה זה שעומדים כאן על אם הדרך? סיפרו להם, כי הרב הלך ואיננו.

ענו ואמרו האנשים: היות שראינו לפני זמן מה, כי הגביר פלוני המפורסם נסע גם כן אל החתונה, והוא נסע יחידי במרכבתו, על כן אנו חושבים שמן הסתם כשראה את רבנו עומד ביער, הזמינו לנסוע במרכבה שלו, ובוודאי נסע עמו. כששמעו את הדבר, הסכימו כולם שהשערה זו נכונה היא, ונסעו משם. אבל מה גדל אכזבתם ודאגתם כשהגיעו למקום החתונה, וראו שהמחותן, אבי החתן, איננו. השערות מהשערות שונות עלו במחשבתם, וסוף דבר שנערכו הנישואין בעצבות גדולה משני הצדדים.

אחר החתונה נסעו בני ביתו של הרב לביתם, ובכל הדרך שאלו כל עובר ושב, אם לא ראה את הרב, וכולם ענו שלא ראו ולא שמעו דבר. באו לעירם, ליאנוב, וגם שם לא מצאוהו. שלחו שליחים לחפשו במקומות שונים וללא הועיל.

ומה קרה עם הרב? הוא תעה ביער. רצה לצאת מן היער אל הדרך, ותעה בשבילים עקומים, והלך כל אותו הלילה כמה פרסאות בעומק היער, כי היער היה גדול מאוד. בבוקר, כשזרח השמש, עמד לפוש, קרא קריאת שמע, והתפלל. וכך הלך ביער כמה שבועות רצופים, ואכל מפירות היער. ומרוב צרות ודאגות נפשו שכח מתי הוא יום השבת, וטעה בחשבונו ביום אחד. הקדים את חשבון הימים ביום אחד, ועלה לו בחשבונו שיום שיש הוא יום

צישל ונמשל

כך שומרים על שטרות יקרי ערך?

משל לכפרי אחד ולו בת יחידה וחביבה, ומילדותה נתן דעתו לחסוך עבורה כסף עבור נדוניה נכבדה, מה עשה, ייחד קופסה נאה, וכל שטר כסף חדש ויפה שהצליח לחסוך הניח בתיבה, כך עשה חודש אחר חודש, שנה אחרי שנה, וחפסת שטרי הכסף הלכה ותפחה. כשהגיעה הבת לפרקה פתח הכפרי את התיבה והוציא חופן שטרות נאים, בוהקים כחדשים, נסע אל העיר הגדולה ונכנס לחנות יקרה ובחר לעצמו את היקרות שבסחורות, והושיט את השטרות לתשלום, מאן המוכר לקבלם בטענה שאין הוא מכיר את השטרות, התמרמר האיש ואמר: הלא כסף הוא וחוקי הוא, בעמלי הרווחתי, ובמשך שנים חסכתי, משכו בכתפיהם ואמרו: אנחנו לא יודעים לך לעיר הגדולה אולי שם יחליפו יאמרו לך שהכסף חוקי ומרירו אותם בשטרות מוכרים. נסע האיש לעיר הגדולה ועלה לבנק הממשלתי וחיכה בתור, אה אנשים באים עם שטרות בלויים וקרועים והחלפנים גוערים בהם "כלום כך שומרים על שטרות יקרי ערך, איך מניחים לתמונת הקיסר המתנוססת עליה להיקרע, עם כל זאת החליפו להם את השטרות בחדשים, יהודי זה שמח בלבו: אם כך נוהגים בשטרות בלויים וקרועים, ודאי יקבלו בסבר פנים יפות נאה את שטרותי החדשים והיפים,

כשהגיעו תורו תחב בחלון הדפלק את חבילת השטרות, נטלם הפקיד עלעל בהם והחזירם לידי, ואמר "אינם שווים מהומה". מחה הכפרי וועק כמו עיני ראיתי כיצד החלפתם שטרות בלויים וקרועים, אל אחת כמה וכמה שאתם חייבים לקבל את השטרות החדשים והנאים שלי. אמר לו: הרגע בכיות לא יועילו, אתה צריך להבין שהשטרות שלך ישנים הם ונפסל מכבר מטעם הממשלה, ואבדו כל ערך גם אם חדשים ונאים הם, אבל הללו הביאו שטרות ישנים ובלויים אבל עודם בתקפם ושווים הם.

הנמשל: מי שעומד להתפלל תפילה בזמנה, גם אם היא מלאה קרעים ופגמים, גם אם יגערו ויוכיחו אותה, הרי זמן תפילה היא, ואם כיון בתחילתה ובסופה הרי היא בחזקתה, אבל מי שירבה בהכנות ובכוונות ובגינה יעבור זמן תפילה, שוב לא יועיל אם תהא תפילתו מושלמת ונאה, שהרי לאחר נעילת שערים עלתה לא בזמנה.

(בשם הגה"ק "חפץ חיים" זיע"א)

אחר התפילה הלכו לביתם כמו בליל שבת קודש בשמחה רבה. לכבוד האורח ר' שמעלקא באו לבית הרב הרבה אנשים, ואמרו "שלום עליכם" בשמחה רבה, ואחר כך קידשו על היין וישבו לאכול, ובתוך הסעודה אמרו הרבה דברי תורה. ר' שמעלקא אמר להרב שהוא צריך לעשות סעודת הודאה על הנס שאירע לו, שחזר בשלום לביתו, וצריך שישתה לחיים ויחזור וישתה, ועפ"י רמיות ר' שמעלקא נתנו לרב יין ישן נושן, שכל השותה אותו נופלת עליו שינה לזמן רב. וכן היה, שנפלה תרדמה על הרב, ובאמצע הסעודה ישן כשהוא סמוך על השולחן. ורמו ר' שמעלקא, ששימו בלאט כר תחת ראשו, ויישן לו במנוחה. ור' שמעלקא לקח המקטרת שלו ועישן טיטון, ואמר לבעלי הבתים: עתה לכו למנוחתכם. יתעסק לו כל אחד בעבודתו ומסחרו, ובעזרת השם יתברך יהיה הכול טוב. ומחר בלילה, בשבת קודש האמיתית, בשעה זו עצמה, תבואו לבית הרב כמו עכשיו.

והר"ש עמד על המשמר, שלא יעירו את הרב כל הלילה וכל יום הששי שלאחריו, והלך גם בחוץ על יד הבית, להשיגח שלא יפריעו את מנוחת הרב הישן בשום קול. וכך ישן הרב מיאנוב עד ליל שבת קודש. בליל השבת נשאר רבי שמעלקא בבית לשמור על הרב, והתפלל בבית הרב ביחידות, אחרי התפילה באו אל הסעודה אנשי העיר, כמו אתמול בלילה. והרב עדיין ישן, אבל ר' שמעלקא סעודת שבת בשמחה רבה, ואמר תורה לפני הנאספים עד כחצות הלילה. ואז העיר את הרב משנתו, ואמר אליו: הרב מיאנוב! יקום נא לברכת המזון. הקיץ הרב, ואמר אל ר' שמעלקא: נדמה לי, שישנתי הרבה. ונטל ידיו, והתחיל לדבר דברי תורה עם ידידו ר' שמעלקא, ואחר כך בירכו ברכת המזון.

ועד יום פטירתו לא ידע הרב כלל שישן מעת לעת שלם, והיה בטוח שכל העולם הודו לדבריו ועושים את יום השבת כפי חשבונו, והחזיק טובה לר' שמעלקא שעמד לימינו ועזר לו להמשיך את כל בני עירו אל האמת, כי כולם עזבו את חשבונם המוטעה ועשו את השבת יחד עמו. כך האמין כל ימי חייו.

אחר השבת באו נכבדי העיר אל רבי שמעלקא, והביעו לו תודה רבה על זה, ורבי שמעלקא גור עליהם בגיורה נמרצת שלא ידברו על כל הענין הזה שום דבר כלל ועיקר.

צ'ין אדם לחברו

מה זה שלום אמיתי

שני צדיקים גדולים הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א והרה"ק רבי חיים מאיר ממוגלניצה זיע"א, היו ידועים באהבתם הנפלאה זה לזה. באחת מפגישותיהם אמר רבי יחזקאל לחברו, בינינו יש שלום אמיתי. תמה רבי חיים מאיר, מה זה שלום אמיתי? ורבי יחזקאל הסביר, יש ארבע דרגות בשלום, הדרגה הראשונה כשלא רבים זה עם זה. הדרגה השנייה כשאוכלים ושותים יחד. דרגה שלישית כשאוהבים זה את זה. הדרגה הרביעית והאמיתית היא, כאשר האחד מרגיש שבלי חברו כאילו חסר לו איבר חיוני. ושרק החיבור עם חברו עושה אותו שלם. לזה התכוונתי, סיים הצדיק, כשאמרתי שבינינו יש שלום אמיתי, כל אחד ואחד מאיתנו מרגיש שאין הוא שלם בלי חברו.

כבוד התורה וכבוד הבריות

פעם בשבת בבוקר לפני התפילה, באו והודיעו לרבה של טבריה הג"ר משה קליערס זיע"א כי העירוב בעיר הותקן שלא כהלכה, אחרי שחקר ודרש ונתברר לו שהעירוב הותקן ע"פ הוראת הרב הספרדי הג"ר יעקב חי זריהן זיע"א, אמר לאנשים שהעירוב כשר, אלא שאין זמני פנוי עכשיו להסביר טעמו של דבר. למחרת הלך אצל הגרי"ח זריהן וביקש לסייע אתו בבירור שמעתתא, התחייך הרב זריהן ושאל: וכי לעזרתך צריך מר? השיבו, הן, בגלל חולשת לבי, נכנסו שניהם לביהמ"ד "סיניור" על שפת הכינרת והוציא הגר"מ מסכת עירובין כדי לברר הלכה,

ופלפל בסוגיא עם איש שיחו עד שהתחיל לזעוק מעצמו, אוי לי שטעיתי אמש. הסביר לו הגר"מ לשם כך קראתיו, שאל הגרי"ח זריהן ואיך הורה מר בשבת זו? השיב רבי מאיר, פסקתי כשר, התפלא ושאל מדוע? אמר לו מפני שעירוב הוא מדרבנן, וכבוד התורה וכבוד הבריות מדאורייתא.

להרגיש את הזולת

ביום חורף קר יצא הרב אליהו חיים מייזליש רבה של העיר לודו לקבץ כספים בעבור עצי הסקה לעניי העיר תחילה שם את פעמיו אל ביתו של גביר העיר עמד הרב בחדר הכניסה שקירותיו עשויים זכוכית והמתין לעשיר הלה יצא לקראתו לבוש בחלוק בית קל והזמינו להיכנס אל הטרקלין החם. אך הרב עמד על מקומו ופתח בשיחה על דא ועל הא. העשיר עמד והקשיב, הקור מחלחל לעצמותיו, והרב מוסיף לדבר בנחת. לבסוף כששיניו כבר נקשו מקור, ביקש העשיר מהרב להיכנס פנימה בטרם יקפא לגמרי. אני כבר מגיע אל מטרת בואי, אמר הרב. באתי כדי לבקש את עזרתך לקניית עצי הסקה בעבור העניים. בו במקום נענה העשיר ותרם תרומה בעין יפה. לאחר מכן נכנס הרב אל הבית והסב עם העשיר ליד האח המחמם. עכשיו אסביר לך למה לא נכנסתי מיד, חייך הרב בנועם. אילו היינו יושבים כאן בטרקלין המוסק, וכי הייתי יכול להמחיש לפניך את סבלם של העניים הקופאים בקור העז. ברור שלא.

תפילולא דצדקיא

שבת קודש ג' שבת

רבי יוסף ב"ר מרדכי גרשון כ"ץ (שארית יוסף - גיס הרמ"א - שני"א)

יום ראשון ד' שבת

אשר בן יעקב משבטי קה (ב"א ש"כ) הרה"ק רבי אברהם ב"ר אלכסנדר הכהן מקאליסק (תק"ע) הרה"ק רבי משה יהודה לייב מסאסוב ב"ר יעקב (תקס"ז)

יום שני ה' שבת

הרה"ק רבי יהודה אריה לייב ב"ר אברהם מרדכי ("שפת אמת" מגור - תרס"ה)

יום שלישי ו' שבת

הרה"ק רבי יצחק מקאליש ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן (ת"ר) הרה"ק רבי חיים צבי ב"ר חנניא יו"ט (עצי חיים - תרפ"ו)

יום רביעי ז' שבת

הרה"ק רבי ישראל חריף מסטאנוס ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט - תפארת ישראל) הרה"ק רבי דוד מלעלוב ב"ר שלמה-תקע"ג)

יום שישי ט' שבת

הרה"ק רבי יוסף יוסקא הלוי מיאסי ב"ר אריה לייב מוואלטיסק (תקס"ז) רבי ישראל יעקב מבילקאמין ב"ר מנחם מענדל מרימינוב (תקפ"ז) הרה"ק רבי ראובן הלוי ב"ר יעקב הורוויץ מדוארנאווצא (דודאים בשדה - תקפ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
פרסום "גם אני אודר" יסודות יוסף הרמ"א על המצוות.

תיכף לנטילה ברכה (ד')

א) אם ענה אמן על ברכה, או שענה על קדושה, אחרי שנטל מים אחרונים, יש לו ליטול ידיו שוב למים אחרונים. (שו"ת דברי בניהו ח"י סימן י"א)

ב) אם שכח לומר דברי תורה על השלחן, ומנהגו תמיד להקפיד על כך, יקיים מנהגו גם אחר שנטל מים אחרונים, ואחרי הלימוד, יטול ידיו שוב למים אחרונים. (סדר היום, סדר ברכת המזון)

ג) אלו הפסוקים יאמר אותם לאחר נטילת מים אחרונים לפני נטילת הכוס: למנצח בנגינות אלקים יחננו וכו', אברכה את ה' בכל עת וכו', סוף דבר הכל נשמע וכו', תהלת ה' ידבר פי וכו', ואנחנו נברך וכו', וידבר אלי זה השלחן וכו'. (בן איש חי, שנה ראשונה, פרשת שלח, סימן ט"ז) ופסוקים אלו הרי הם תחילת ברכת המזון, ולכן אינם הפסק בין הנטילה לברכה. (פסקי תשובות סימן קפ"א, סוף ס"ק י"ד)

לע"נ

הרה"ק רבי יצחק מקאליש ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן זיע"א נלב"ע ו' שבת תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז